

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

**“UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

**«GRAND KONDOR PRINT»
TOSHKENT – 2026**

UDK: 219.246:69.28:34
KBK: 122.215.148
T 097

DOI: <https://zenodo.org/records/20696033>

“Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari, (23-may 2026-yil). [To’plam]: – Toshkent: “GRAND KONDOR PRINT”, 2026 y., 1009 b.

Ushbu to’plamga 2026-yil 22-23-may kunlari Guliston davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” hamda “Maktabgacha ta’lim” kafedralarida “Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman qatnashchilarining ma’ruza materiallari kiritilgan. Ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plamida respublika oliy ta’lim muassasalarining professor-o’qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, magistrlar, doktorantlar, talabalarning ilmiy maqolalari o’rin olgan.

Taqrizchilar:

B.Abdullayeva – pedagogika fanlari doktori, professor
S.I.Qulmamatov – pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Mas’ul muharrir:

N.T.Misirova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.
M.Dj.Toshmatova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.
M.Berdiyeva – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi mudiri, p.f.f.d.(PhD), dotsent v.b.
D.A.Utanbayeva – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dosent v.b.

Tashkilotchilar:

D.M.Elmuratova – “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” kafedrasi mudiri, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), professor v.b.

A.A.Bolibekov – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.

Tahrir hay’ati:

A.Nizamov, X.Umarov, M.Toshmatova, M.Eshonqulova, M.Bayzakova, G.Umarova, D.Nosirova, G.Yusufaliyeva, K.Eshonqulova, D.Kurbanova, J.Ro’zimatov, G.Niyozova, N.Sulaymanova, G.Shoymatova, B.Xolyigitova, J.Sheranova, G.Xolmatova, Sh.Jabbarova, U.Bakirova.

Mas’ullar:

N.Abduraxmonova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), katta oq’ituvchi

M.Raimqulova – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi o’qituvchisi

To’plamda nashr etilgan maqola va tezislardagi ma’lumotlarning haqqoniyligiga mualliflar mas’uldirlar.

KIRISH

Jahon ta'lim tizimidagi islohotlar va zamonaviy talablarning oshishi, ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuv va texnologiyalarni joriy etishni taqozo etmoqda. Ta'lim jarayoniga tatbiq etilayotgan innovatiya usullari samarasi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik ijodkorligi xarakteri va uning rivojlanganligi darajasiga bevosita bog'liq.

Mamlakatimizda ta'lim tizimini isloh qilish, yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash borasida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida keng ko'lamli tadbirlar amalga oshirilmoqda. Uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlarida ta'lim samaradorligini oshirish, yukak pedagogik mahoratga ega kadrlar tayyorlash orqali sifatli ta'lim berish imkoniyatlarini kengaytirish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biridir. Bu borada ta'lim sohasida faoliyat yurituvchi pedagoglarning amaliyotdagi ko'nikmalarini mustahkamlash va ilmiy izlanuvchanlikni rivojlantirishga qaratilgan texnologiyalarni takomillashtirish hamda innovatsion faoliyatning turli darajalarini talab darajasida egallashlari uchun xorijiy tajribalarga asoslangan ta'lim muhitini, pedagogik sharoitlar va didaktik imkoniyatlarni ta'minlash o'ziga xos ahamiyat kasb etadi.

Kadrlar salohiyati jamiyatning iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. Malakali, bilimli va yuksak ma'naviyatli kadrlar jamiyatda innovatsion rivojlanishni ta'minlaydi, ijtimoiy muammolarni hal etishda muhim rol o'ynaydi hamda davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, kadrlar salohiyatining yetarli darajada rivojlanmaganligi ijtimoiy tengsizlik, ishsizlik, boshqaruvdagi samarasizlik kabi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bu esa jamiyat barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Jamiyat barqarorligini ta'minlashda kadrlar salohiyatini yuksaltirish masalasi faqat iqtisodiy yoki tashkiliy muammo bo'lib qolmay, balki chuqur ijtimoiy-falsafiy mazmun kasb etadi. Chunki bu jarayon insonning bilim, tafakkur, qadriyatlar va ma'naviy dunyosining rivojlanishi bilan chambarchas bog'liqdir. Kadrlar tayyorlash tizimida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish, ta'lim sifati va samaradorligini oshirish, yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash muhim vazifalardan hisoblanadi.

Shuningdek, kadrlar salohiyatini yuksaltirish jarayonida innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, uzluksiz ta'lim tizimini rivojlantirish muhim o'rin tutadi. Bu esa nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki jamiyatda ijtimoiy adolat, barqarorlik va farovonlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Guliston davlat pedagogika institutida o'tkazilayotgan "Uzluksiz ta'lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman mazkur yo'nalishda olib borilayotgan ilmiy izlanishlarni muhokama qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularning yechimlarini ishlab chiqish uchun muhim ilmiy maydon hisoblanadi. Ushbu anjuman doirasida kadrlar salohiyatini oshirishning nazariy va amaliy jihatlarini, inson kapitalini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, ta'lim tizimini

takomillashtirish, zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish kabi masalalar keng qamrovda tahlil etiladi.

Mazkur anjuman materiallari uzluksiz ta'lim tizimida malakali kadrlar tayyorlashning dolzarb muammolarini chuqur o'rganish, amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Shu jihatdan, mazkur ilmiy-amaliy anjuman mamlakatimizda malakali kadrlar tayyorlash, zamonaviy yondashuvlar va xorijiy tajribalar asosida ularning kasbiy kompetentligini rivojlantirish yo'lida muhim ahamiyat kasb etadi.

Guliston davlat pedagogika instituti
rektori J.X.KARSHIBAYEV

TA'LIM TIZIMIDA ONA TILI TA'LIMI MAZMUNINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLARNING AHAMIYATI

Qurbonova Oysha Beknazarovna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy
pedagogika universiteti dotsenti, p.f.f.d.(PhD)

Annotatsiya. Ushbu maqolada ona tili ta'limi mazmunini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolaning maqsadi – kommunikativ, kompetensiyaviy, integrativ, kognitiv, raqamli, loyiha va muammoli o'qitish kabi zamonaviy pedagogik yondashuvlarning mohiyatini ochib berish va ularning ona tili o'qitish jarayonidagi samaradorligini asoslash. Tadqiqotda nazariy tahlil, pedagogik kuzatish va ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish usullaridan foydalanilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy yondashuvlar an'anaviy grammatik usullarga nisbatan o'quvchilarning nutqiy faolligini, tahliliy fikrlashini va mustaqil ishlash ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi. Xulosa qilib aytganda, ona tili ta'limi mazmunini yangilashda zamonaviy yondashuvlarni tizimli joriy etish o'quvchilarda tilga muhabbat, nutq madaniyati va hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishning asosiy omili hisoblanadi.

Kalit so'zlar: ona tili ta'limi, zamonaviy yondashuvlar, kommunikativ yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv, integrativ yondashuv, raqamli texnologiyalar, loyiha asosida o'qitish, muammoli o'qitish, nutqiy kompetensiya.

Abstract. This article analyzes the importance of modern approaches in developing the content of native language education. The purpose of the article is to reveal the essence of modern pedagogical approaches such as communicative, competency-based, integrative, cognitive, digital, project-based and problem-based learning, and to substantiate their effectiveness in the process of native language teaching. The research uses methods of theoretical analysis, pedagogical observation, and study of advanced foreign experiences. The results show that modern approaches significantly increase students' speech activity, analytical thinking, and independent work skills compared to traditional grammatical methods. In conclusion, the systematic implementation of modern approaches in updating the content of native language education is the main factor in forming students' love for language, speech culture, and life competencies.

Keywords: native language education, modern approaches, communicative approach, competency-based approach, integrative approach, digital technologies, project-based learning, problem-based learning, speech competence.

Аннотация. В данной статье анализируется значение современных подходов в развитии содержания родного языка. Цель статьи – раскрыть сущность современных педагогических подходов, таких как коммуникативный, компетентностный, интегративный, когнитивный, цифровой, проектный и проблемный подходы, а также обосновать их эффективность в процессе преподавания родного языка. В исследовании использованы методы теоретического анализа, педагогического наблюдения и изучения передового зарубежного опыта. Результаты показывают, что современные подходы

значительно повышают речевую активность учащихся, аналитическое мышление и навыки самостоятельной работы по сравнению с традиционными грамматическими методами. В заключение, системное внедрение современных подходов в обновление содержания родного языка является основным фактором формирования у учащихся любви к языку, культуры речи и жизненных компетенций.

Ключевые слова: обучение родному языку, современные подходы, коммуникативный подход, компетентностный подход, интегративный подход, цифровые технологии, проектное обучение, проблемное обучение, речевая компетенция.

Ona tili ta'limi har bir millatning madaniy merosini saqlash, o'quvchilarning tafakkurini o'stirish va jamiyatda faol fuqaro sifatida shakllanishida asosiy vosita hisoblanadi. O'zbekiston ta'lim tizimida so'nggi yillarda ta'lim mazmunini modernizatsiya qilish, xususan, ona tili fanini o'qitishda an'anaviy usullardan voz kechib, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etish dolzarb masalaga aylandi[1]. Zamonaviy yondashuvlar deganda kommunikativ, kompetensiyaviy, integrativ, kognitiv, shaxsga yo'naltirilgan, loyiha asosida o'qitish hamda raqamli texnologiyalarga tayangan metodlar majmui tushuniladi.

XXI asrda axborot hajmining keskin o'sishi, globallashuv jarayonlari va ko'p tillilik muhiti ta'lim oldiga yangi talablarni qo'ymoqda. Endilikda o'quvchilarga faqat tayyor bilimlarni berish emas, balki ularni mustaqil bilim olishga, tanqidiy fikrlashga, muammolarni hal qilishga va samarali muloqot qilishga o'rgatish muhim ahamiyat kasb etadi. Ona tili fani aynan shu ko'nikmalarni shakllantirish uchun eng keng imkoniyatlarga ega. Shu sababli, ona tili ta'limi mazmunini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlarning o'rni va ahamiyatini chuqur tahlil qilish, ularning amaliyotga tatbiq etilishi yo'llarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi.

Ushbu maqolada zamonaviy yondashuvlarning nazariy asoslari, ularning amaliy qo'llanilishi, afzalliklari va mavjud muammolari tahlil qilinadi. Shuningdek, o'zbek tilini o'qitish metodikasida ushbu yondashuvlarni joriy etishning samarali usullari va istiqbollari yuzasidan taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

An'anaviy va zamonaviy ta'limning qiyosiy tahlili. An'anaviy ta'lim asosan grammatik qoidalarni yodlash, matn ko'chirish, diktant yozish va sintaktik tahlil kabi reproduktiv usullarga asoslangan. Bunday ta'lim o'quvchilarda til bilimlarini shakllantirsa-da, ulardan real hayotiy vaziyatlarda foydalanish ko'nikmasini yetarli darajada rivojlantirmaydi. O'quvchi qoidalarni yodlab olishi mumkin, ammo ularni og'zaki nutqda yoki yozma matn yaratishda qo'llashda qiynaladi. An'anaviy usullarda o'qituvchi asosiy ma'lumot manbai, o'quvchi esa passiv tinglovchi holatida bo'ladi. Bu esa o'quvchilarning darsga qiziqishini pasaytiradi, ijodiy fikrlashini cheklaydi va tilni hayotiy ehtiyoj sifatida idrok etishiga to'sqinlik qiladi.

Zamonaviy yondashuvlar esa o'quvchini faol subyekt sifatida qaraydi. Bu yondashuvlarda o'qituvchi bilimlarni uzatuvchi emas, balki o'quvchining bilimlarni mustaqil ravishda o'zlashtirishiga yo'l ko'rsatuvchi (fasilitator) vazifasini bajaradi. O'quvchi esa o'z bilim faoliyatining markazida turadi, u savol beradi, muammolarni

aniqlaydi, yechimlarni izlaydi, guruh bilan hamkorlikda ishlaydi va o'z natijalarini baholaydi. Bunday yondashuv o'quvchining ichki motivatsiyasini oshiradi, bilimlarni uzoq muddatli xotirada saqlanishini ta'minlaydi va tilni amaliy ehtiyojlar uchun qo'llash ko'nikmasini shakllantiradi.

Kommunikativ yondashuv. Kommunikativ yondashuvning asosiy g'oyasi – tilni muloqot vositasi sifatida o'rganishdir. Bu yondashuvga ko'ra, til bilimlari (grammatika, lug'at, fonetika) alohida emas, balki muloqot jarayonida, muayyan nutqiy vaziyatlar orqali o'zlashtiriladi. Darslarda dialogik nutq, bahs-munozaralar, rolli o'yinlar, intervyu tayyorlash, matn asosida suhbat qurish, auditoriyada chiqish qilish kabi mashqlar ko'zda tutiladi.

Kommunikativ yondashuvning ona tili ta'limidagi ahamiyati beqiyos. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kommunikativ yondashuv asosida o'qitilgan o'quvchilarda nutqiy xatolar kamayadi, fikrni erkin va izchil ifodalash qobiliyati rivojlanadi, nutqida lug'at boyligi oshadi [3, b. 83]. O'quvchilar grammatik qoidalarni quruq yodlash o'rniga, ularni nutqiy vaziyatlarda qo'llash orqali o'zlashtiradi. Bu usul, ayniqsa, kichik va o'rta sinflarda samarali bo'lib, til o'rganishga bo'lgan qiziqishni sezilarli darajada oshiradi.

Kommunikativ yondashuvni amalga oshirishda quyidagi tamoyillarga rioya qilish zarur: nutqiy faoliyatning barcha turlari (gapirish, tinglab tushunish, o'qish, yozish) uyg'un holda rivojlantirilishi; o'quv materiallari real hayotiy vaziyatlar asosida tanlanishi; o'quvchilarning shaxsiy tajribasi va qiziqishlari inobatga olinishi; xatolarni to'g'rilashda muloyimlik va qo'llab-quvvatlash muhiti yaratilishi.

Kompetensiyaviy yondashuv. Kompetensiyaviy yondashuv so'nggi yillarda global ta'lim tizimida yetakchi o'ringa chiqdi. Ushbu yondashuv bo'yicha ona tili ta'limining asosiy natijasi – o'quvchining lingvistik, kommunikativ, sotsiolingvistik va pragmatik kompetensiyalarining shakllanganligidir [2]. Bu yondashuv o'quvchini bilimlarni faoliyatda qo'llashga o'rgatadi.

Lingvistik kompetensiya – til haqidagi bilimlar tizimi: fonetika, leksika, grammatika, imlo va tinish belgilari qoidalarini egallash. Kommunikativ kompetensiya – turli nutqiy vaziyatlarda til vositalaridan to'g'ri va samarali foydalana olish qobiliyati. Sotsiolingvistik kompetensiya – nutqning ijtimoiy kontekstini (suhbatdoshning yoshi, ijtimoiy mavqei, muloqot sharoiti va boshqalar) hisobga olgan holda til birliklarini tanlash mahorati. Pragmatik kompetensiya esa – nutqning maqsadi, uslubi va ta'sir kuchini baholay olish, matn yaratishda turlicha lingvistik vositalardan foydalanish ko'nikmasidir.

Masalan, o'quvchi nafaqat ot so'z turkumiga ta'rif bera oladi, balki matndan otlarni topa oladi, ularni gapda to'g'ri qo'llay oladi, o'z nutqida ma'nodoshlardan foydalana oladi, matn yaratishda otlarning uslubiy imkoniyatlarini hisobga oladi. Kompetensiyaviy yondashuv ona tili darslarida loyiha ishlari, portfelio, muammoli topshiriqlar, vazifali topshiriqlar (task-based learning) kabi metodlarni qo'llashni talab qiladi.

Integrativ yondashuv. Integrativ yondashuv ona tili fanini boshqa fanlar bilan bog'lab o'qitishni nazarda tutadi. Bu yondashuvga ko'ra, ona tili darslari adabiyot, tarix, geografiya, etnografiya, san'at, musiqa va hatto matematika, informatika fanlari

bilan bog'liq holda tashkil etilishi mumkin. Integratsiyaning asosiy maqsadi – o'quvchilarda tizimli dunyoqarani shakllantirish, fanlararo aloqalarni ko'rish, bilimlarni bir fan doirasidan ikkinchisiga o'tkaza olish ko'nikmasini rivojlantirishdir.

Badiiy matnni tahlil qilishda muallif hayoti (tarix), asarda tasvirlangan hudud (geografiya), davr madaniyati (etnografiya), matndagi tasviri vositalar (san'at) kabi elementlarni integratsiya qilish o'quvchining matnni chuqurroq idrok etishiga yordam beradi. Yoki imlo qoidalarini o'rganishda tarixiy yozma manbalardan misollar keltirish tilning taraqqiyotini ko'rsatadi. So'z yasallishini o'rganishda informatika fanidagi "algoritm" tushunchasini jalb qilish orqali o'quvchilarga so'z yasash modellarini tushunish osonlashadi.

Integrativ yondashuvning yana bir muhim jihati – bu ta'lim mazmunini axborotning haddan ziyod ko'pligidan xalos qilish, o'xshash mavzularning turli fanlarda takrorlanishining oldini olish va o'quv vaqtidan unumli foydalanish imkonini beradi. Integrativ yondashuv o'quvchilarda fanlararo aloqani ko'rish, tahliliy va sintezlovchi fikrlashni rivojlantiradi[4].

Kognitiv yondashuv. Kognitiv yondashuv til o'rganish jarayonida o'quvchilarning xotirasi, diqqati, tasavvuri, tafakkuri va mantiqiy fikrlashini faollashtirishga qaratilgan. Bu yondashuvga ko'ra, til o'rganish – bu faqat qoidalarni yodlash emas, balki ongda til tizimining aks etishi, tushunchalarni shakllantirish, tasniflash, umumlashtirish va xulosa chiqarish jarayonidir.

Kognitiv yondashuv doirasida o'quvchilarga til materialini taqqoslash (masalan, o'zbek va ingliz tillaridagi so'z yasallish modellarini solishtirish), guruhlash (so'zlarni ma'no guruhlariga ajratish), modellashtirish (gap strukturasini grafik tarzda ifodalash), analogiya va assotsiatsiya usullaridan foydalanish tavsiya etiladi. Masalan, "fe'l zamonlari" mavzusini o'rganishda vaqt o'qining grafik modelini chizish, har bir zamonga tegishli signal so'zlarni rangli ajratish, assotsiativ kartalar tayyorlash kabi texnikalar kognitiv yondashuvning amaliy ifodasidir.

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuvda o'quvchining individual xususiyatlari (qobiliyati, qiziqishi, o'rganish uslubi, bilim darajasi, psixologik holati) markaziy o'rinda turadi. Bu yondashuvga ko'ra, har bir o'quvchi o'ziga xos, takrorlanmas shaxsdir va ta'lim mazmuni uning shaxsiy rivojlanish ehtiyojlariga moslashtirilishi kerak. Darslarda differensial topshiriqlar, individual yo'nalishli loyihalar, o'quvchining tanloviga asoslangan qo'shimcha materiallar, o'z-o'zini baholash va refleksiya mashqlari qo'llaniladi.

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuvning ona tili ta'limidagi ahamiyati shundaki, har bir o'quvchi o'z qiziqishiga mos matnlar bilan ishlash, o'zining yozma ijodiy ishlarini yaratish, o'z nutqiy xatolarini tahlil qilish va ularni bartaraf etish yo'llarini tanlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa o'quvchining ta'lim jarayonidagi subyektiv pozitsiyasini mustahkamlaydi, uning mas'uliyatini oshiradi.

Raqamli texnologiyalar asosidagi yondashuv. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylangan. Ona tili darslarida interaktiv doskalar, onlayn testlar, QR-kodli topshiriqlar, til korpuslari, audiovizual materiallar, ta'limiy mobil ilovalar (masalan, Quizlet, LearningApps, Kahoot), veb-

kvestlar, bloglar va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Raqamli vositalar yordamida har bir o'quvchiga differensial yondashish, uning bilim darajasiga mos mashqlarni tanlash mumkin. Shuningdek, raqamli platformalar orqali o'quvchilar mustaqil ravishda ishlash, xatolari ustida ishlash va o'z natijalarini kuzatish imkoniyatiga ega bo'ladi [3].

O'zbek tilini o'qitishda raqamli texnologiyalarning salohiyati hali to'liq ochilmagan. "O'zbek tili korpusi" loyihasi, "Onatili.uz" platformasi, "Lug'at.uz" sayti, telegram-kanallardagi imlo darslari – bu yo'nalishdagi ijobiy qadamlar bo'lsa-da, ularni yanada kengaytirish va muntazam yangilab borish zarur. O'zbekiston sharoitida raqamli ta'limga o'tishda qator muammolar (texnik jihozlar yetishmasligi, internet tezligi va qamrovi, o'qituvchilarning raqamli savodxonligi, raqamli resurslarning sifati) mavjud bo'lsa-da, bu yo'nalishdagi islohotlar jadal olib borilmoqda.

Loyiha asosida o'qitish (PBL). Loyiha asosida o'qitish (Project-Based Learning) o'quvchilarning uzoq muddatli, ijodiy va muammoli topshiriqlarni bajarishi asosida tashkil etiladigan yondashuvdir. Loyiha asosida o'qitishda o'quvchilar guruh bo'lib yoki yakka tartibda tadqiqot loyihasi, matnlar to'plami, kichik lug'at, onlayn jurnal, videoessey, taqdimot, plakat, spektakl, radio yoki teleko'rsatuv kabi mahsulot yaratadi. Bu jarayonda o'quvchilar ma'lumotlarni mustaqil izlash, tanqidiy baholash, tizimlashtirish, xulosa chiqarish va taqdim etish ko'nikmalarini o'zlashtiradi.

Ona tili darslarida loyiha asosida o'qitishning misollari ko'p: "O'zbek tilining kelib chiqishi tarixi" (tadqiqot loyihasi), "Mahalliy shevalar lug'ati" (amaliy loyiha), "Ijtimoiy tarmoqlardagi imlo xatolari tahlili" (jamoatchilik loyihasi), "Mening sevimli yozuvchim" (shaxsiy loyiha). Loyiha ishi yakunida o'quvchilar o'z natijalarini sinfdoshlari oldida himoya qiladi, bu esa ularning nutqiy faolligini va o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi [2].

Ona tili ta'limi mazmunini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar (kommunikativ, kompetensiyaviy, integrativ, kognitiv, shaxsga yo'naltirilgan, raqamli, loyiha va muammoli o'qitish) muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuvlar o'quvchini passiv bilim oluvchidan faol, mustaqil fikrlovchi, amaliy ko'nikmalarga ega, tilni turli vaziyatlarda to'g'ri va ifodali qo'llay oladigan shaxsga aylantiradi. Ularning joriy etilishi o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi, nutqiy va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi, hayotiy vaziyatlarda til vositalaridan ongli foydalanishga tayyorlaydi.

Zamonaviy yondashuvlarning samaradorligi qator xorijiy tajribalar va mahalliy pedagogik kuzatuvlar bilan tasdiqlangan. Kommunikativ yondashuv o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini rivojlantiradi, kompetensiyaviy yondashuv ularni hayotiy muammolarni til vositalari yordamida hal qilishga tayyorlaydi, raqamli vositalar esa ta'limni individuallashtirish va mustaqil o'rganish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Kelajakda ona tili ta'limi mazmunini rivojlantirishda sun'iy intellektga asoslangan ta'lim tizimlari (til o'rgatuvchi chatbotlar, avtomatik insho tekshiruvchilar, shaxsiylashtirilgan tavsiyalar tizimi) keng qo'llanilishi kutilmoqda. Shuningdek, virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari yordamida real muloqot muhitini yaratish, til muhitiga virtual immersion orqali "botirish" mumkin bo'ladi. Biroq texnologiya qanchalik rivojlanishidan qat'iy nazar, asosiy e'tibor inson omili – o'qituvchining

mahorati, o'quvchining motivatsiyasi va milliy til qadriyatlariga asoslangan mazmun sifatida qoladi.

Faqat zamonaviy yondashuvlarni tizimli, izchil va adaptiv tarzda joriy etish orqali ona tili ta'limi o'zining asl maqsadi – o'quvchilarda ona tiliga muhabbat, til bilimi va nutq madaniyatini, hamda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishga to'liq erisha oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Yo'ldoshev Q., Yo'ldoshev M. O'zbek adabiyotini o'qitish metodikasi [Darslik]. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2022. – 408 b.
2. Rasulova M.H. Ona tilini o'qitish jarayonida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini takomillashtirishning xususiyatlari [Maqola]. – Andijon: Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi, 2025, 46-son, 4-to'plam, 70-79 b.
3. Mahmudova D.O. Development of written speech of students in native language lessons the essence of qualifications (Ona tili darslarida o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirish malakalarining mohiyati) [Maqola]. – Toshkent: Academic Research in Modern Science, 2025, 11-son, 81-84 b.
4. Shayxislamov N. Gapirish ko'nikmasini shakllantirishda ona tili va adabiyot darslarining o'rni [Maqola]. – Chirchiq: Interpretation and Researches, 2025, №4-50. – 4 b.

5E MODEL ASOSIDA PSIXOLOGIK BARQARORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Samatova Dilrabo Yusufvna

Guliston davlat pedagogika instituti dotsenti (PhD) Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'limi boshlig'i

Annotatsiya. Maqolada bo'lajak pedagoglarni tayyorlash jarayonida 5E modelidan foydalanishning psixologik-pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan. Tadqiqotda zamonaviy ta'lim muhitida pedagoglarning psixologik barqarorligi, emotsional moslashuvchanligi va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish zarurati ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, 5E modelining mohiyati hamda uning bo'lajak pedagoglarning reflektiv tafakkuri, stressga chidamliligi va kasbiy motivatsiyasini shakllantirishdagi o'rni yoritilgan. Maqolada modelni amaliyotga joriy etish jarayonida uchraydigan muammolar va ularni bartaraf etishning metodik yechimlari ko'rsatib berilgan. Tadqiqot natijalari 5E modeli asosida tashkil etilgan ta'lim muhiti pedagog kadrlarning kasbiy-psixologik tayyorgarligini oshirishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: 5E modeli, psixologik barqarorlik, reflektiv tafakkur, pedagogik kompetensiya, emotsional intellekt, stressga chidamlilik, interfaol metodlar, kasbiy motivatsiya.

Аннотация: В статье проанализированы психолого-педагогические возможности использования модели 5Е в процессе подготовки будущих педагогов. В исследовании научно обоснована необходимость развития

	SALOHİYATINING AHAMIYATI	
7	Qurbonova Oysha Beknazarovna. TA'LIM TIZIMIDA ONA TILI TA'LIMI MAZMUNINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLARNING AHAMIYATI	26
8	Samatova Dilrabo Yusufvna . 5E MODEL ASOSIDA PSIXOLOGIK BARQARORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	31
9	Norqulov Shavkat Turg'unbayevich DARS SIFATINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY INNOVATSION YONDASHUVLAR	35
10	Ya.A.Nurumbekova BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINI KOUCHING YONDASHUVLARI ASOSIDA KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASH GULISTON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGI KAFEDRASI MUDIRI PROFESSOR	38
11	Umarov Xusniddin Egamboyevich. Norboyeva Farangiz Alisher qizi. NUTQ MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN INNOVATSION METODLAR, PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI VOSITALARDAN FOYDALANISH METODIKASI	42
12	Umarov Husniddin. Xudoyqulova Munira Bo'riboy qizi. UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA MALAKALI MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA YECHIMLARI: 5E MODEL MOHIYATI, XORIJIY TAJRIBALAR	46
13	Назарова Озода Ташназаровна ОРГАНИЗАЦИЯ РАБОТЫ ПО ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ ШКОЛЬНИКОВ В СООТВЕТСТВИИ С СОВРЕМЕННЫМИ ТРЕБОВАНИЯМИ	53
14	Kurbanova Gullola Baxramovna. IQTIDORLI TALABALARINI ILMIY TADQIQOTCHILIK KOMPETENTLIGINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	56
15	Islamova Durdonaxon Rustamxon qizi. BO'LAJAK PEDAGOGLARNI TAYYORLASHDA JADIDLAR MEROSI VA 5E MODEL INTEGRATSIYASI	59
16	Niyozov Muhammad Baxronovich. SUN'IY INTELLEKT VOSITALARI ASOSIDA TALABALARNING RAQAMLI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH	63
17	Xoliqova Matluba Mardon qizi. BO'LAJAK PEDAGOGLARNING KASBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA KOMMUNIKATIV METODLARNING ROLI	67
18	Boboyeva Azizaxon Karim qizi (magistr). ZAMONAVIY SHAROITDA GUVERNIYORLIKNI RIVOJLANTIRISH	71
19	Boymanov Hoshim Isroilovich UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA O'QUVCHILARNING MUSTAQIL TA'LIM FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA 5E MODEL VA KOGNITIV STRATEGIYALARNING INTEGRATSIYASI	75
20	Sariboyev Nurali Abdunazarovich. TALABALARNING INNOVATSION-IJODIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH	79
21	Abduraxmanov Obidjon Xabibullayevich BOSHQARUVDA MAHALLIY VA XORIJIY TADQIQOTLARDA MOTIVATSIYA MUAMMOSI	82
22	Xudayqulova Zarifa Ummatqulovna	86

**“UZLUKSIZ TA’LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

Bosishga ruxsat etildi. 04.06.2026 y.
Qog`oz bichimi 60x84 1/16.
Times New Roman garniturasida terildi.
Ofset uslubida oq qog`ozda chop etildi.
Nashriyot hisob tabog`i 54. 5, Adadi 100. Buyurtma № 71
Bahosi kelishuv asosida

“BROK CLASS SERVIS” MChJ bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent shahar Zargarlik ko'chasi, Segizbayeva 10a.